

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.II.20.231/2017/5.

A tanács tagjai:

Dr. Makai Katalin a tanács elnöke

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit előadó bíró

Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna bíró

A felperes:

felperes neve

A felperes képviselője:

Dr. Krasznai Mária ügyvéd

Az alperes:

alperes neve

Az alperes képviselője:

Dr. Horváth Ügyvédi Iroda

A per tárgya:

Gyermektartásdíj felemelése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Alperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Barcsi Járásbíróság P.20.274/2015/22/I.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Kaposvári Törvényszék 1.Pf.21.153/2016/8.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felek elvált házastársak. A házasságukból 2010. december 3. napján Á. utónevű gyermekük született. A bontóperben kötött és 2012. január 12-én jogerős egyezség alapján a gyermek a felperes gondozásába került és az alperes 2011. augusztus 1. napjától a mindenkori jövedelme 20%-ának megfelelő mértékű, de legalább havonta 18.000 forint alapösszegű gyermektartásdíj megfizetését vállalta. Az egyezség megkötésekor a felperes havonta 62.000 forint gyermekgondozási ellátásban részesült. Az alperes betanított faipari gépkezelőként havonta 77.500 forint nettó jövedelemmel rendelkezett.

- [2] A felperes a házasság felbontása után élettársi kapcsolatot létesített, amelyből 2014 decemberében gyermeke született. A felperes a tulajdonában álló családi házban élettársával közös háztartásban él, együtt nevelik Á.-t, a közös gyermeküket és a felperes élettársának gyermekét. A felperes részére havonta 88.450 forint CSED-t (csecsemőgondozási díjat), és gyermekenként 16.000 forint családi pótlékot folyósítanak.
- [3] Az alperes munkahelye, munkaköre az egyezségkötés óta nem változott, 2015. évben havonta 91.911 forint, 2016. évben 101.104 forint nettó munkabérhez jutott. Szülei tulajdonában álló családi házban él és Á. tartására, végrehajtás útján havonta 18.000 forint gyermektartásdíjat fizet.
- [4] A felek közös gyermeke oxigénhiányos állapotban született, az egyezség megkötése után diagnosztizálták a figyelemhiányos, hiperaktivitási zavarát, az ADHD-t, amely a figyelemzavar tüneteiben jelentkezik és fokozott mozgáskészségből adódik. A gyermek számára viselkedést módosító és szociális készséget fejlesztő terápiát javasoltak, súlyosabb esetben a gyógyszeres terápia alkalmazását is indokoltnak tekintették. Expresszív és receptív beszédzavara miatt sajátos nevelési igényű, állapota többirányú fejlesztéssel javítható. Á. hetente két alkalommal úszik, egyszer lovagol, a helyi nevelési tanácsadóban csoportos iskolai felkészítő foglalkozáson vesz részt, az óvodában logopédus foglalkozik vele, továbbá foci edzésre, gyógytestnevelésre és pszichológushoz jár. A fejlesztési foglalkozások túlnyomó része ingyenes, havonta 6.500 forint az úszás és 5.000 forint a lovaglás díja, a másodfokú eljárás alatt megkezdett gyógyszeres kezelésének költsége havonta 4.000 forint.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes végleges keresetében 2015. október 1. napjától kezdődően havi 30.000 forint határozott összegre felemelt gyermektartásdíj megfizetésére kérte az alperes kötelezését. Arra hivatkozott, hogy a gyermek életkorának előrehaladtával szükségletei jelentősen növekedtek, továbbá a figyelemhiányos hiperaktivitási zavara miatt fejlesztésre szorul, amely az átlagos gyermek szükségleteihez képest többletkiadással jár.
- [6] Az alperes ellenkérelme a százalékos marasztalás mellőzését meghaladóan, a kereset elutasítására irányult. Hangsúlyozta, hogy a felek jövedelme közötti jelentős, a felperes javára kedvezőbb eltérés, továbbá saját jövedelmének alacsony mértéke és a gyermekkel kapcsolatos kiadások nem alapozzák meg a tartásdíj felemelését.

Az első- és másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 2015. október 1. napjától 2016. május 31. napjáig keletkezett 85.000 forint gyermektartásdíj hátralékot 2016. június 1. napjától havi 5.000 forint összegű részletekben és 2016. június 1. napjától kezdődően havonta 30.000 forint határozott összegű tartásdíjat. Ítélete indokolása szerint a felperes a gyermek nevelésével és betegségéből adódóan felmerülő indokolt költségek összegét havi 87.425 forintban jelölte meg. A perben beszerzett igazságügyi orvosszakértői vélemény a megyei pedagógia szakszolgálat 2016. márciusi véleményével egyezően, a gyermek számára előírt és alkalmazott fejlesztési formákat megfelelőnek és indokoltak tartotta, a további javulás érdekében a terápiás foglalkozások, a figyelem-, a koncentrációs készség javítását célzó fejlesztések és eszközök – úszás – a jövőben is indokoltak tekinthetők. A betegség tünetei megfelelő pszichoszociális támogatás és kooperáció mellett várhatóan enyhülnek, de felmerülhet annak lehetősége is, hogy a serdülőkort követően is szükséges lesz a pszichés támogatásra. Az elsőfokú bíróság a 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:218. § (3)-(4) bekezdésében foglaltakra hivatkozással, a két egymással összhangban álló szakvélemény alapján megállapította, hogy a gyermek számára betegsége folytán indokolt és szükséges a különféle fejlesztési foglalkozások és eszközök igénybevétele. Ezek

nyilvánvalóan többletköltségeket jelentenek a felperes számára, az alperestől ezért elvárható, hogy a költségekhez hozzájáruljon.

- [8] Az alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyta. Ítélete indokolásában a Ptk. 4:210. § (1) bekezdésében, a 4:214. §-ban, a 4:216. § (1) bekezdésében, valamint a 4:218. § (4) bekezdésében foglaltakra hivatkozással hangsúlyozta, hogy Á. szükségletei nem tekinthetők átlagosnak, a havonta felmerülő kiadások havi teljes pontossággal nem határolhatók be. Az egyezség megkötése óta a gyermek iskolás korba lépett, iskolai előkészítése is indokolt, ezért a készségfejlesztés mielőbbi és minden eszközzel történő megvalósítása a gyermek érdekét szolgálja. A gyermek állapota viszonylagos rendszerességgel, a lakóhelyétől távolabb lévő helyen szakorvosi konzultációt igényel, ezért a gyermeket természetben gondozó felperesnek havi rendszerességgel nem számszerűsíthető kiadásai is vannak. A gyermekkel kapcsolatban életkorának változásával és a készségfejlesztést igénylő terápiákkal összefüggésben olyan költségek merülnek fel, amelyek megalapozzák a tartásdíj felemelését.

A felülvizsgálati kérelem

- [9] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő döntés meghozatalával a százalékos forma mellőzését meghaladóan, a kereset elutasítását kérte. Jogszabálysértésként a Ptk. 4:201. § (1) bekezdését, a 4:218. § (4) bekezdését, továbbá az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdését és a 221. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [10] A felülvizsgálati kérelem részletes indokai szerint a jogvita elbírálására a Ptk. 4:210. § (1) bekezdése az irányadó. Az igazságügyi szakértő és a pedagógiai szakszolgálat véleménye nem igazolja, hogy a tartás változatlan teljesítése a felperes lényeges jogos érdekét sérti. Egyik szakvélemény sem tesz említést a lovaglás, mint fejlesztési eszköz igénybe vételének indokoltságáról, ezért az nem tekinthető a Ptk. 4:218. § (3) bekezdése szerinti szükségletnek. De még ennek indokoltsága esetén sem hárítható át a tartásdíj havi 12.000 forinttal való felemelésével a fejlesztési foglalkozásokkal havonta felmerülő teljes 11.500 forint költség a szülők arányos teherviselési kötelezettségét rendező Ptk. 4:201. § (1) bekezdése alapján.
- [11] A tartásdíj meghatározása során mindkét szülő jövedelmi viszonyait figyelembe kell venni. A felperes havonta 136.053 forint jövedelemmel rendelkezik, míg az alperesnek a tartásdíj alapösszegével csökkentett jövedelme 2015. évben 73.911 forint, 2016. évben 83.104 forint volt, így a jövedelmek egymáshoz viszonyított aránya a felperes javára 2015. évben 65-35 %, 2016. évben 62-38 %. A feleket ilyen arányban terheli az úszás, illetőleg a lovaglás indokolt költségkénti elfogadása esetén a lovaglással felmerülő kiadások viselése.
- [12] Az alperes felülvizsgálati kérelmében kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok nem adták indokát a jövedelme mintegy harminc százalékát kitevő tartásdíj fizetésre kötelezésének, milyen kiadások indokolják a tartásdíj felemelését a felek jövedelmi és vagyoni viszonyainak a matematika általános szabályai szerinti értékelése nélkül.
- [13] Álláspontja szerint az eljáró bíróságok egyező döntése nyilvánvalóan helytelen, logikailag ellentmondó jogi következtetésen, egyes bizonyítékok figyelmen kívül hagyásán, más bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésén alapul.
- [14] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [15] A Kúria a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között és annak figyelembe vételével bírálta el, hogy a Pp. 270. § (1) bekezdése és a

275. § (3)-(4) bekezdése alapján a jogszabálysértés az anyagi jog szabályainak megsértésében, vagy olyan eljárási szabálysértésben valósulhat meg, amelynek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

- [16] A Ptk. 4:210. § (1) bekezdése szerint a tartás mértékének módosítása, a perbeli esetben a gyermektartásdíj felemelése akkor kérhető, ha a felek megállapodásán alapuló tartás meghatározásának alapjául szolgáló körülményekben olyan változás következett be, hogy a tartás változatlan teljesítése valamelyik fél lényeges jogi érdekét sérti. Nem kérheti a megállapodáson alapuló tartás megváltoztatását az a fél, akinek a körülmények megváltozása felróható. Az idézett törvényi rendelkezésből következően a tartás megváltoztatásának konjunktív törvényi feltételei a tartás megállapításának alapjául szolgáló körülmények változása, és ennek következményeként a tartásra jogosult vagy a kötelezett lényeges jogi érdekséremlme. A bíróságnak ezért abban kell állást foglalnia, hogy megállapítható-e a felek megállapodásán alapuló tartás meghatározásának alapjául szolgáló körülményekben a változás bekövetkezése és bármelyik fél lényeges jogi érdekséremlme. A törvényi feltételek, a jogalap fennállása esetén a tartásdíjról a Ptk. 4:218. § (1) bekezdése szerint, a 4:218. § (2)-(4) bekezdésében foglalt tényezők vizsgálata alapján a bíróság mérlegeléssel dönt. Ennek során figyelemmel kell lennie a gyermeki érdek fokozott védelmének alapelveire [Ptk. 4:2. § (1) bekezdés], a rokontartás közös szabályai között elhelyezett, a tartási kötelezettség megoszlását rendező szabályra [Ptk. 4:201. § (1) és (3) bekezdés], a kiskorú gyermekkel szemben a szülők tartási kötelezettségére, továbbá a gyermektartás módjára vonatkozó törvényi rendelkezésekre [Ptk. 4:215 – 4:216. §].
- [17] A Ptk. 4:213. §-a szerint a kiskorú gyermek tartása elsődlegesen a szülők közös kötelezettsége és a 4:216. § (1) bekezdése értelmében a szülő a tartásra a saját szükséges tartásának korlátozásával is köteles. A rokontartás általános, a Ptk. 4:201. § (1) bekezdésében foglalt szabálya alapján az egy sorban kötelezett szülők között a tartási kötelezettség a kereseti, jövedelmi, vagyoni viszonyaik és teljesítőképességük arányában oszlik meg. A törvényhely (3) bekezdése pedig kimondja, hogy a tartásra jogosultat személyesen gondozó kötelezett javára az ezzel járó tevékenységet és egyéb terhet a tartási kötelezettség meghatározásánál értékelni kell. A 4:216. § (1) bekezdésében foglalt, a gyermektartásdíj fizetés módjára vonatkozó rendelkezés szerint a gyermeket gondozó szülő a tartást természetben, a különélő szülő elsősorban pénzben teljesíti. A 4:218. § (2) bekezdése értelmében a bíróságnak a gyermektartásdíj meghatározása során figyelembe kell vennie – többek között – a gyermek indokolt szükségleteit; mindkét szülő jövedelmi viszonyait és vagyoni helyzetét, valamint a szülők háztartásában eltartott más – saját, mostoha vagy nevelt – gyermekeket. A (3) bekezdés határozza meg a gyermek indokolt szükségleteinek körét, ide tartoznak a megélhetéséhez, egészségügyi ellátásához, neveléséhez és taníttatásához szükséges rendszeres kiadások. Figyelembe kell venni a Ptk. 205. § (4) bekezdésének általános szabályát is, miszerint a betegsége, fogyatékosága miatt gondozásra szoruló gyermek tartásának kötelezettsége a gondozásának költségeire, továbbá az azokkal kapcsolatos más szükséges szolgáltatásokra is kiterjed. E szempontok értékelése alapján a tartásdíj összegét általában a kötelezett átlagos jövedelmének tizenöt-huszonöt százalékában kell megállapítani.
- [18] A perbeli esetben a felek közös gyermeke az egyezségkötéskor csecsemőkorú, 13 hónapos, míg a jogerős ítélet meghozatalakor óvodáskorú, az iskolakezdésre készülő közel 6 éves gyermek volt. Nem vitatható, hogy a gyermek indokolt szükségletei közül a megélhetéséhez, így a lakhatásához, élelmezéséhez, ruházásához, továbbá az általános egészségi ellátásának biztosításához és a neveléséhez szükséges kiadások köre módosult, és az ezek kielégítését biztosító kiadások mértéke jelentősen emelkedett. Az eljáró bíróságok a perben beszerzett igazságügyi szakvélemény és a felperes által csatolt pedagógiai szakvélemény egybehangzó megállapításainak elfogadásával helyesen állapították meg azt is, hogy az egyezségkötés után diagnosztizált figyelemhiányos, hiperaktivitási zavar, továbbá az expresszív és receptív beszédzavar miatt **A.** sajátos nevelési igényű, és többirányú, részben önköltséges fejlesztést, gyógyszeres kezelést igénylő gyermek. Az

életkorából eredő szükségleteinek emelkedése, diagnózisa és ennek tünetei, továbbá a gyermek későbbi életminőségét meghatározó fejlesztésének igénye és költsége olyan lényeges körülményváltozásnak minősül, amely a Ptk. 4:210. § (1) bekezdése szerint alapot ad a felek megállapodásán alapuló tartásdíj összegének felülvizsgálatára.

- [19] Kétségtelen, hogy Á. indokolt szükségletei közé tartoznak a megélhetéshez szükséges, egy hasonló korú gyermek átlagos szükségleteihez igazodó kiadások, továbbá fejlesztési foglalkozások költségei, így havonta az úszásra fordított 6.500 forint kiadás, továbbá a lovaglás 5.000 forint költsége és a havi 4.000 forint gyógyszerköltség, valamint a gyermek lakóhelyétől eltérő helyen igénybe vehető, ezért utazási költséggel is járó szakorvosi konzultáció esetenként felmerülő, de pontosan meg nem határozott költsége. Az alperes felülvizsgálati érvelésével szemben a kirendelt szakértő a rendszeres terápiás lovaglás, mint fejlesztési eszköz ismeretében állapította meg, hogy a jelenleg alkalmazott terápiák fenntartása indokolt. Erre tekintettel alappal nem vonható kétségbe a ló, a lovaglás és a lóval való foglalkozás hatásait felhasználva fejlesztő, nevelő célzatú és komplex hatást kiváltó, a hiperaktív zavar kezelésére alkalmas lovasterápia szükségessége.
- [20] Nem kétséges, hogy a tartásdíj meghatározásának alapjául szolgáló további körülmények közül a felek kereseti- jövedelmi viszonyaiban lényeges változás nem következett be. Ezzel szemben az egyezség megkötése óta lényegesen módosult a felperes tartási kötelezettségének terjedelme, mivel a perbeli gyermekek kívül a saját háztartásában gondoskodik az élettársi kapcsolatból született másik kiskorú gyermeke tartásáról is. Az alperes hivatkozásával szemben a felperes második gyermekére tekintettel folyósított CSED és a két gyermek után járó családi pótlék nem tekinthető kizárólag Á. tartásának alapjául figyelembe vehető jövedelemnek, illetőleg az állam által biztosított ellátásnak. A felperes élettársa a tartási kötelezettség szempontjából nem minősül mostohaszülőnek, és az élettársak közös háztartásában nevelt Á., mint nevelt gyermek után sem terheli a Ptk.-n alapuló tartási kötelezettség. A felperes nem hivatkozott élettársa gyermeke természetbeni tartásának terhére, ezért a teljesítőképessége szempontjából élettársa jövedelmének mértéke és gyermekének tartási terhe közömbös.
- [21] Az alperes felülvizsgálati kérelmében levezett, álláspontja szerint a tartási költségek arányos viselésének megfelelő, a gyermek tartásához szükséges költségek és a felek jövedelmének egymáshoz viszonyított aránya szerinti matematikai számítási mód alapvetően téves. Nem veszi figyelembe, hogy a gyermeket gondozó szülő a tartást természetben nyújtja, és a Ptk. 4:201. § (3) bekezdése alapján az ezzel járó tevékenységet és egyéb terhet a tartási kötelezettség meghatározásánál értékelni kell. A gyermeket természetben gondozó szülőnél tehát a pénzbeli tartást ellensúlyozza a gyermek mindennapi gondozásával együtt járó időbeni elfoglaltság, a vele való foglalkozás, betegsége esetén a gyermekek ápolása, a gyógykezeléssel felmerülő rendkívüli kiadások, továbbá minden olyan többletmunka, amely a gyermek ellátásával szükségszerűen felmerül. A gyermekekkel kapcsolatos anyagi jellegű kiadásokat a szülőknek tehát nem a jövedelmeik arányában, és nem is egyenlő arányban kell viselniük. A természetbeni tartás értéke nem forintosítható, értékelésének hiánya a Ptk. 4:201. § (3) bekezdésével ellentétesen, a jogszabályi előírás kiüresedéséhez vezethet. Ezzel szemben a következetes bírói gyakorlat a tartásdíjat növelő tényezőként értékeli a gyermek állapotára tekintettel a gyermeket természetben tartó szülőre háruló gondozásnak és ellátásnak az átlagos mértéket messze meghaladó fizikális és mentális terhet (BH 2002.314.).
- [22] A kifejtettekre tekintettel a jogosulti oldalon bekövetkezett körülményváltozások miatt a felek megállapodásán alapuló tartás mértéknek fenntartása a felperes lényes és jogos érdekét nyilvánvalóan sérti.
- [23] A Kúria maradéktalanul egyetértett az eljáró bíróságok okszerű, a Pp. 206. § (1) bekezdésének mindenben megfelelő, a perben feltárt adatok, bizonyítékok iratszerű, megalapozott mérlegelésén alapuló, ezért felülvizsgálattal eredményesen nem támadható egyező döntésével, a tartásdíj felemelésével és ennek mértékével. A Ptk. 4:2. § (1) bekezdésében foglalt, a kiskorú gyermek

érdekeinek fokozott védelmére vonatkozó alapelvvvel összhangban Á. érdeke az, hogy szükségletei kielégítésre kerüljenek. A szakvéleményekből kitűnően a gyermek több területen fejleszthető, ezért mindkét szülő alapvető kötelezettsége a sajátos szükségletű gyermekük számára a magasabb életminőséget elérő fejlesztés lehetőségének biztosítása. Ennek alapja a felperes oldalán a megfelelő, biztonságot nyújtó anyai környezetben, a gyermek aktuális állapotát, képességeit és személyiségét értékelő bánásmód, melynek a fejlesztési foglalkozások és eszközök alkalmazásának komplex hatásaként a gyermek zavaraiiban jelentős javulás érhető el. Ez pedig a pénzbeli tartásra kötelezett oldalán a Ptk. 4:201. § (1) bekezdésében foglalt arányosítási szabály alapján azt indokolja, hogy az alperes a pénzbeli tartási terheket nagyobb arányban, a Ptk. 4:218. § (4) bekezdésében meghatározott százalékos mértéket meghaladó tartásdíj fizetésével viselje. A Kúria megjegyzi, hogy az alperesnek is alapvető érdeke: Á. a fejlesztések eredményeként önmaga tartására képes felnőtté váljon, hiszen ez határozza meg, hogy az alperest meddig terheli a tartásdíj fizetési kötelezettség. Az egészséges, munkaképes, a kiskorú gyermek tartási kötelezettsége miatt a saját szükséges tartásának korlátozására köteles alperestől elvárható, hogy alkalmazotti jövedelmét rendszeres jövedelemszerzést biztosító alkalmi munkavállalással kiegészítse. A megállapított tartásdíj összhangban áll a gyermek indokolt szükségleteivel, a felperes jövedelmi viszonyaival, a természetbeni tartási kötelezettségével, továbbá a pénzbeli tartásra kötelezettel szemben támasztott elvárhatósági követelményt is figyelembe véve az alperes teljesítőképességével.

- [24] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [25] A Kúria ítéletét a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson hozta meg.
- [26] Az alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése, továbbá a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 50. § (1) bekezdése szerinti felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére. A felülvizsgálati eljárásban a felperesnek költsége nem merült fel, ezért a Kúria ennek tárgyában a határozathozatalt a Pp. 79. § (1) bekezdése alapján mellőzte.

Budapest, 2017. október 3.

Dr. Makai Katalin s.k. tanácselnök, dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. előadó bíró, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró